

tip məsələni həll etməzdən əvvəl, onun həllini asanlaşdıran hazırlıq məsələsindən istifadə olunmalıdır. Hazırlıq məsələsi nisbətən asan və şifahi həll olunmalıdır. Tip məsələlərin həllini axtararkən, şagirdlərə müqayisə aparmağı öyrətmək lazımdır. İbtidai sinfdə tip məsələlərin həlli I sinfdən sadə formada öyrədilməyə başlayır və mürəkkəbləşir. Tip məsələlər mürəkkəb olduğu üçün və hər tipin öz həlli üsulu, düsturu olduğu üçün şagirdlər bu məsələləri öyrəndikdə bir qədər çətinlik çəkirlər. Bu zaman müəllimin üzərinə böyük yük düşür. İlk növbədə sadə məsələləri uşaqlara anlatmaq və nümunələr yerinə yetirmək daha uyğundur. Tip məsələlərdə hər tipə aid bir neçə məsələ işlədib, daha sonra eyni tipdə ev tapşırığı verməklə, həm şagirdlərin praktik iş görmə qabiliyyəti inkişaf edir, həm də eyni tip məsələdən təkrar etmək dərsi mənimsəməyə kömək edir. Yeni dərslər keçiriləndə də əvvəlkinə əsaslanmaq və mütəmadi təkrar etmək şagirdlərin dərslərini daha yaxşı mənimsəməsinə səbəb olur. Bu zaman müəllim daha çox səbrli və təmkinli olmalıdır. Dərsləri anlama bilməyən şagirdə müxtəlif yollardan istifadə edərək dərslərini yenidən anlatmalı və şagirdin dərslərini tam mənimsəməsinə əmin olmalıdır. Unutmayaq ki, ibtidai sinif təməlidir və biz bu təməli düzgün qoymalıyıq.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 bal tələbə semestr ərzində, 50 bal isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B

3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 30 saat Cəmi: 60 saat

		Mühazirə və seminar mövzuları		Sa at	Ta rix
		m	s		
I kollokvium mövzuları					
1.	Tip məsələlərin həllinin öyrədilməsi metodikası. Plan: 1) Tip məsələlərin növləri. 2) Tip məsələlərin həlli texnologiyası. 3) İki ədədin cəminə və fərqiə görə həmin ədədlərin tapılması. 4) İki ədədin cəminə və nisbətinə görə həmin ədədlərin tapılması. Mənbə: (1; 4)	2	2		
2.	Dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılmasına aid məsələlər. Plan: 1) Düzünə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması. 2) Tərsinə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması. 3) Nisbətlər üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması. 4) Verilən iki fərqiə görə məchulun tapılması. Mənbə: (1; 4)	2	2		
3.	Ədədin hissəsinin və hissəsinə görə ədədin tapılması. Plan: 1) Ədədin hissəsini tapmağa aid məsələlərin həlli metodikası. 2) Hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 3; 4)	2	2		
4.	Kəmiyyətin hesablanmasına aid məsələlər. Plan: 1) Sahələrin hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. 2) Vaxtın hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 2; 4)	2	2		
5.	Hərəkətə aid məsələlər. Plan: 1) Qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlər. 2) Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər. 3) Əks istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər. 4) Mürəkkəb məsələlərin həllində rast gəlinən çətinliklər və onların aradan qaldırılması yolları. Mənbə: (1; 3; 4)	2	2		
6.	Mütənasib bölmə məsələləri. Plan: 1) Düz mütənasib bölməyə aid məsələlər. 2) Tərs mütənasib bölməyə aid məsələlər. Mənbə: (1; 2; 3)	2	2		
7.	Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlər. Plan: 1) Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. 2) Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası. Mənbə: (1; 3)	2	2		

II kollokvium mövzuları				
8.	Məntiqi və əyləncəli məsələlər Plan: 1) Məntiqi məsələlərin həlli metodikası.2) Əyləncəli məsələlərin həlli metodikası Mənbə: (1; 3; 4)	2	2	
9.	Çoxluqlar nəzəriyyəsinin tətbiqinə aid məsələlər. Plan: 1) Sonlu çoxluqlar üzərində əməllərlə bağlı bəzi praktik məsələlər. Cəm qaydası Mənbə: (1; 2)	2	2	
10.	Tənliklər və tənliklərin köməyi ilə məsələlər həlli Plan:1)Birməchullu xətti tənliklərin həlli 2)Tənlik qurmaqla məsələlər həlli Mənbə: (1; 2; 4)	2	2	
11.	Sadə həndəsi qurma məsələləri Plan: 1)Parça və bucağın yarıya bölünməsi 2)Düz xəttə perpendikulyar düz xəttin qurulması 3) Verilmiş düz xəttə paralel düz xəttin qurulması Mənbə: (1; 2; 3)	2	2	
12.	Birləşmələr (kombinatorika) nəzəriyyəsi elementləri. Təkrarsız birləşmələr. Plan: 1) Aranjeman 2)Aranjeman sayı düsturunun başqa şəkli 3)Permutasion Mənbə: (1; 2)	2	2	
13.	Birləşmələr nəzəriyyəsi elementləri Plan: 1) Təkrarsız kombinezon 2)Birləşmələr nəzəriyyəsi elementlərinə aid məsələlər həlli Mənbə: (1; 2; 3)	2	2	
14.	Ehtimal nəzəriyyəsinə aid məsələlər Plan: 1) Hadisə anlayışı 2) Hadisənin ehtimalı və onun xassələri Mənbə: (1; 3; 4)	2	2	
15.	Ehtimalların toplanması və vurulması qaydaları Plan: 1)Ehtimalların toplanması qaydası2) Ehtimalların vurulması qaydası 3) Ehtimalla aid məsələlər həlli metodikası Mənbə: (1; 3; 4)	2	2	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar"Tip məsələlər və onun həlli metodikası" fənninə aid tələbə yiyələnməlidir: - Məsələ həllinin müxtəlif tiplərini; məsələ həllində tətbiq olunan müasir texnologiyaları;məsələnin analitik, qrafik, izahlı həlli üsullarını; -məsələ həllində əyaniləşdirmənin tətbiqi yollarını; -məsələ tətbiqetmə alqoritminə; - məsələ həllində induktiv və deduktiv metodların tətbiqinə.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- Təqdimatın hazırlanması
- Müzakirə metodları: diskussiya, debat
- Tapşırıqlar, müstəqil iş, test
- Layihələr
- Multimedia vasitələri

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- FTN 1. Tip məsələlərin həllində fənlərarası və fənn daxili əlaqələri təsvir edir.
- FTN 2. İbtidai siniflərdə öyrənilən tip məsələlərin məzmununu izah edir
- FTN 3. Tip məsələlər vasitəsilə təhsil alanların nailiyyətlərini müəyyənləşdirmək, təlimata uyğun meyarlar seçir və tətbiq edir.
- FTN 4. Tip məsələlərin həlli üsullarını təhlil edir.
- FTN 5. Tip məsələlərin həlli prosesində şifahi hesablamə üsullarını və kəmiyyətlər arasındakı asılılıqları əlaqələndirir.
- FTN 6. Hesabi üsullun həllinə əsasında qiymətləndirmə aparır.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Tip məsələlərin növləri.
2. Tip məsələlərin həlli texnologiyası.
3. İki ədədin cəminə və fərqiə görə həmin ədədlərin tapılması.
4. İki ədədin cəminə və nisbətine görə həmin ədədlərin tapılması.
5. Düzünə vahidə getirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
6. Tərsinə vahidə getirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
7. Nisbətler üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
8. Verilən iki fərqiə görə məchulun tapılması.
9. Ədədin hissəsini tapmağa aid məsələlərin həlli metodikası.
10. Hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
11. Sahələrin hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
12. Vaxtın hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
13. Qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlər
14. Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər
15. Əks istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər.

II KOLLOKVİUM SUALLARI :

1. Mürəkkəb məsələlərin həllində rast gəlinən çətinliklər və onların aradan qalqaldırılması yolları.
2. Düz mütənasib bölməyə aid məsələlər
3. Həcmilər haqqında əsas fərziyyələr. Düzbucaqlı paralelopipedin həcmi.
4. Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
5. Məntiqi məsələlərin həlli metodikası.
6. Əyləncəli məsələlərin həlli metodikası
7. Sonlu çoxluqlar üzərində əməllərlə bağlı bəzi praktik məsələlər. Cəm qaydası
8. Birməchullu xətti tənliklərin həlli

9. Tənlik qurmaqla məsələlər həlli
10. Parça və bucağın yarıya bölünməsi
11. Düz xəttə perpendikulyar düz xəttin qurulması
12. Verilmiş düz xəttə paralel düz xəttin qurulması
13. Aranjeman
14. Aranjeman sayı düsturunun başqa şəkli
15. Permutasion

XVI. İmtahan sualları

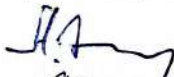
1. Tip məsələnin növləri.
2. Tip məsələnin həlli texnologiyası.
3. İki ədədin cəminə və fərqiə görə həmin ədədlərin tapılması.
4. İki ədədin cəminə və nisbətiniə görə həmin ədədlərin tapılması.
5. Düzünə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
6. Tərsinə vahidə gətirmə üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
7. Nisbətler üsulu ilə dördüncü mütənasib kəmiyyətin tapılması.
8. Verilən iki fərqiə görə məchulun tapılması.
9. Ədədin hissəsini tapmağa aid məsələlərin həlli metodikası.
10. Hissəsinə görə ədədin tapılmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
11. Sahələrin hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
12. Vaxtın hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
13. Qarşı-qarşıya hərəkətə aid məsələlər
14. Eyni istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər
15. Əks istiqamətdə hərəkətə aid məsələlər.
16. Mürəkkəb məsələlərin həllində rast gəlinən çətinliklər və onların aradan qalqaldırılması yolları.
17. Düz mütənasib bölməyə aid məsələlər
18. Tərs mütənasib bölməyə aid məsələlər
19. Həcmilər haqqında əsas fərziyyələr. Düzbucaqlı paralelopipedin həcmi.
20. Həcm və tutumun hesablanmasına aid məsələlərin həlli metodikası.
21. Məntiqi məsələlərin həlli metodikası.
22. Əyləncəli məsələlərin həlli metodikası
23. Sonlu çoxluqlar üzərində əməllərlə bağlı bəzi praktik məsələlər. Cəm qaydası
24. Birməchullu xətti tənliklərin həlli
25. Tənlik qurmaqla məsələlər həlli
26. Parça və bucağın yarıya bölünməsi
27. Düz xəttə perpendikulyar düz xəttin qurulması
28. Verilmiş düz xəttə paralel düz xəttin qurulması
29. Aranjeman
30. Aranjeman sayı düsturunun başqa şəkli
31. Permutasion
32. Təkrarsız kombinezon
33. Birləşmələr nəzəriyyəsi elementlərinə aid məsələlər həlli
34. Hadisə anlayışı
35. Hadisənin ehtimalı və onun xassələri

36. Ehtimalların toplanması qaydası
37. Ehtimalların vurulması qaydası
38. Ehtimalla aid məsələlər həlli metodikası

“S/f.Tip məsələlər və onun həlli metodikası” fənninin sillabusu 6001009 - “İbtidai sinif müəllimliyi” ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və “S/f.Tip məsələlər və onun həlli metodikası” fənninin işçi proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

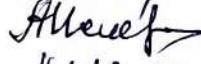
Sillabus İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 12 fevral 2026-cı il tarixli iclasında (protokol № 10) təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. A.B.Əliyev

Mühazirə müəllimi:

dos. A.İ.İsmayılov

Seminar müəllimi:

b/m K.Y.Həsənova